

Alþjóðleg vitundarvika um skynsamlega notkun sýklalyfja

Dagana 18.–24.nóvember er árleg alþjóðleg vitundarvika um skynsamlega notkun sýklalyfja. Markmið þessarar vikur er að auka skilning og meðvitund um sýklalyfjaónæmi og hvetja til þess að sýklalyf séu notuð skynsamlega á öllum sviðum, hvort sem er hjá mönnum eða dýrum.

Að vikunni standa Alþjóðadýraheilbrigðisstofnunin (OIE), Alþjóðadýraheilbrigðisstofnunin (WHO) og Matvæla- og landbúnaðarstofnun SP (FAO) enda skiptir máli að sýklalyf séu notuð skynsamlega á öllum þessum sviðum.

Hvað er sýklalyfjaónæmi?

Sýklalyfjaónæmi hefur verið mikið í umræðunni hérlendis síðustu ár en sumir velta e.t.v. enn fyrir sér hvað það er. Sýklalyfjaónæmi er þegar bakteríur hafa þróað með sér ónæmi fyrir þeim sýklalyfjum sem virkuðu áður á þær. Ef sýklalyf missa virkni sína þá getur reynst erfitt að meðhöndla sýkingar í mönnum og dýrum.

Sýklalyfjanotkun skiptir máli þar sem röng og/eða óhófleg notkun á sýklalyfjum eykur líkur á að bakteríur myndi ónæmi fyrir sýklalyfjum. Óhófleg notkun getur stafað af of mikilli ávisun sýklalyfja meðal lækna og dýralækna og aðgengi almennings að sýklalyfjum án lyfseðils, svo dæmi séu nefnd. Notkun sýklalyfja til meðhöndlunar á veirusýkingum og notkun sýklalyfja sem vaxtarhvetjandi efni fyrir búfé eru dæmi um ranga notkun sýklalyfja. Sýklalyfjanotkun í dýr er með lægsta móti hérlendis í samanburði við önnur Evrópulönd en þrátt fyrir það er svigrúm til þess að gera enn betur.

Allir hafa hlutverki að gegna í baráttunni við sýklalyfjaónæmi og berum við ábyrgð á því að leggja okkar af mörkum í þeirri baráttu. Bændur spila þar stórt hlutverk enda bera þeir ábyrgð á heilbrigði og velferð dýra sinna og það er lykilatriði er kemur að sýklalyfjanotkun í dýr.

Forvarnir

Það sem við flest höfum lært á þessu ári í COVID-19 faraldrinum er að smitvarnir er besta vörnin og á það líka við um sýklalyfjaónæmi. Með því að bændur hugi að góðum smitvörnum og öðrum forvörnum, svo sem bólusetningum, kynbótum og bættri velferð dýra, leiðir það af sér betra dýraheilbrigði og um leið minni þörf á sýklalyfjum.

Eins og við höfum oft heyrt þríeykið svokallaða segja skipta persónubundnar smitvarnir mestu máli í COVID-19 faraldrinum,

SÝKLALYF ERU NAUDSYNLEG LYF

HJÁLPAÐU TIL VIÐ AÐ VERNDA VIRKNI PEIRRA GEGN SÝKINGUM

FYLGDU HINUM FIMM „EINUNGIS“ REGLUM

- 1 Notaðu einungis sýklalyf sem dýralæknir hefur ávísað

2 Notaðu einungis eftir þörfum, sýklalyf lækna ekki allar sýkingar
- 3 Notaðu einungis skammt og meðferðarlengd og afurðarnýtingar-frest skv. ávisun

4 Notaðu einungis sýklalyf frá viðurkenndum söluaðilum
- 5 Notaðu einungis sýklalyf samhliða hreinlæti, góðum búskaparháttum og bólusetningum

VIÐ ÞÖRFNUMST PÍN

VIÐ HÖFUM ÖLL HLUTVERKI AÐ GEGNA OG ÞÚ, SEM NOTANDI SÝKLALYFJA, GETUR HJÁLPAÐ

ALÞJÓÐADÝRAHEILBRIGÐISSTOFNUNIN
Verndum dýrin, varðveitum okkar framtíð

Frekari upplýsingar: www.oie-antimicrobial.com

MAST
Icelandic Food and Veterinary Authority

WORLD ORGANISATION FOR ANIMAL HEALTH
Protecting animals, preserving our future

Funded by UK Government

Guðrún Lind Rúnarsdóttir.

Vigdís Tryggvadóttir.

þá bera bændur sjálfir ábyrgð á smitvörnum á búum sínum og orðatiltekið „bóndi ver þitt bý“ stundum notað í því samhengi. Bændur þurfa að hafa í huga að mesta hættan á að smit berist inn á bú er með lifandi dýrum, þar á eftir saurmegnum áhöldum, tækjum, tólum og fatnaði. Fólk sem fer á

milli bæja starfa sinna vegna, t.d. sæðingarmenn, dýralæknar, klaufskurðarmenn, rúningsmenn, viðgerðarmenn sem og aðrir gestir, geta einnig borið með sér smit. Bóndi getur iðkað góðar smitvarnir með því að eiga til hlífðarfatnað og stígvél fyrir gesti og fylgjast með því að þjónustuaðilar komi ávallt með hreinan búnað á búið. Hlífðarfatnað búsinu ætti að þvo reglulega og vaskur ætti að vera nálægt inngangi þannig að gestir búsinu geti þvegið sér um hendur áður en gengið er lengra inn.

Öft og tíðum eru dýralæknar einungis kallaðir til vegna sjúkra dýra en bændur ættu líka að nýta sér þekkingu þeirra, og annarra, í forvarnarskygni. Bændur geta haft samband við sinn dýralækni og leitað eftir því að fá almennt heilbrigðismat á búinu og ráðgjöf um hvað hægt er að gera til að stuðla að bættum smitvörnum og betra heilbrigði hjarða sinna. Þannig er mögulega hægt að fyrirbyggja hugsanleg vandamál í staðinn fyrir að þurfa að bregðast við þeim. Slík nálgun getur fljótlega borgað sig fjárhagslega með bættu dýraheilbrigði og auknum afurðum.

Fræðsluefni

Alþjóðadýraheilbrigðisstofnunin hefur gefið út mikið upplýsingaefni vegna sýklalyfjaónæmis sem er m.a. beint að einstaka hópum hagsmunaaðila. Þar má nefna fræðsluefni atlað

VIÐ ÞÖRFNUMST PÍN

NOTUM SÝKLALYF SKYNSAMLEGA

Berjumst gegn #sýklalyfjaónæmi

- Röng notkun og ofnotkun á sýklalyfjum eykur hættu á ónæmi, og stofnar þar með heilbrigði og velferð dýra og manna í hættu.
- En þú getur hjálpað. Með ábyrgri notkun sýklalyfja getur þú verndað virkni þeirra fyrir framtíð okkar.

MAST
Icelandic Food and Veterinary Authority

WORLD ORGANISATION FOR ANIMAL HEALTH
Protecting animals, preserving our future

Funded by UK Government

Búfjáreigendur: þið eruð framleiðendurnir

- Sem búfjáreigendur - hvort heldur sem er stórframleiðendur, rekstrarleyfishafar fiskeldisstöðva, eða tómstundabændur - gegnið þið mikilvægu hlutverki í að fæða heiminn. Þið eruð ábyrgir fyrir því að sjá fyrir öruggum, hollum afurðum til neytenda með því að huga að heilsu og velferð dýra ykkar.
- Ábyrg og skynsamleg notkun felur í sér innleiðingu raunhæfra ráðstafa og ráðlegginga sem miða að því að bæta heilsu og velferð dýra, en um leið fyrirbyggja eða draga úr myndun, þróun og dreifingu á sýklalyfjaónæmi. Bregðist við í dag til að vernda virkni sýklalyfja í framtíðinni.

Bændur og dýraeigendur ættu að:

- 1 Notaðu einungis sýklalyf þegar dýralæknir hefur ávísað þeim. Ekki er nauðsynlegt að meðhöndla allar sýkingar með sýklalyfjum.
- 2 Fylgja nákvæmlega skömmtunarfyrirmælum sem dýralæknirinn gefur upp.
- 3 Virða meðferðarlengd samkvæmt ávisun - jafnvel þótt dýrið virðist hafa jafnað sig.
- 4 Notaðu einungis sýklalyf frá viðurkenndum aðilum sem geta tryggt gæði þeirra.
- 5 Stunda góða búskaparhátti, smitvarnir og starfshætti. Dýraeigendur ættu að útbúa heilbrigðisáætlun fyrir sín dýr, í samráði við sinn dýralækni eða annan dýraheilbrigðisstarfsmann, til að vernda þau gegn sýkingum.
- 6 Halda fullnægjandi skrár um alla sýklalyfjanotkun og rannsóknaniðurstöður.

Frekari upplýsingar: www.oie.int/amrstandards

ALÞJÓÐADÝRAHEILBRIGÐISSTOFNUNIN
Verndum dýrin, varðveitum okkar framtíð

bændum sem Matvælastofnun gaf út á íslensku í fyrra. Um er að ræða annars vegar bækling og hins vegar einblöðung. Þar koma fram helstu upplýsingar um sýklalyfjaónæmi er varða bændur og hvað þeir geta innleitt í sínum störfum til að draga úr notkun á sýklalyfjum. Meðal annars koma þar fram hinar fimm „einungis“-reglur þar sem þessi atriði eru dregin saman á hnitmiðaðan hátt. Fræðsluefnið er hægt að nálgast á heimasíðu Matvælastofnunar og e.t.v. hægt að prenta út og hafa í gripahúsum til áminningar.

Sameiginlegt verkefni allra

Eins og áður sagði er baráttan við sýklalyfjaónæmi sameiginlegt verkefni allra, ekki eingöngu á sviði dýraheilbrigðis. Baráttan við sýkla-

lyfjaónæmi er undir formerkjum „Einnar heilsu“, eða „One Health“ á ensku. Í því hugtaki er lögð áhersla á að heilbrigði fólks, dýra og umhverfis sé samtengt, að sýklalyfjaónæmi berist í menn frá dýrum og umhverfi, og öfugt. Þannig þarf að grípa til ráðstafana með heildstæðum hætti á öllum sviðum, þ.e. með samstarfi á milli stjórnvalda, bænda, dýralækna, heilbrigðisstarfsmanna, vísindamanna og almennings, þar sem allir geta lagt sitt af mörkum.

Guðrún Lind Rúnarsdóttir, fagsviðsstjóri lyfjamála hjá Matvælastofnun.

Vigdís Tryggvadóttir, sérgreindýralæknir sína og lyfjaónæmis hjá Matvælastofnun.

PANTÍÐ TÍMANLEGA

Sænskar snjókeðjur

Búvís

Akureyri · Sími 465 1332
www.buvís.is